

Sygnatura akt I ACz 1118/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Fijałkowska (spr.)

Sędziowie: SA Karol Ratajczak, SA Marek Górecki

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **L. C.**

przeciwko **(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 13 sierpnia 2018 r., sygn. akt: I C 1052/18

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do dalszego prowadzenia.

Karol Ratajczak Elżbieta Fijałkowska Marek Górecki

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. zawiesił postępowanie.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że powódka domagała się od pozwanego zasądzenia kwoty 156.615,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty. Powódka wniosła także powództwo ewentualne w przypadku nieuwzględnienia roszczenia głównego tj. o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 64.946,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty oraz ustalenia, że: 1) następujące postanowienia umowy kredytu hipotecznego (...) z oprocentowaniem zmiennym z dnia (...) r. nr (...): § 1 ust. 1 pkt 14 Części Ogólnej Umowy (...), § ust. 1 pkt 2 (...), § 4 ust. 2 (...), § 22 ust. 2 pkt 1 (...), § 32 ust. 1 (...) nie wiążą powódki, a umowa kredytu hipotecznego kredytu hipotecznego (...) z oprocentowaniem zmiennym z dnia (...) nr (...) winna być wykonywana z pominięciem ww. postanowień umownych, a zatem świadczenie główne kredytobiorcy (138.690,25 zł) winno być uiszczone w walucie polskiej zgodnie z pozostałymi postanowieniami umowy, a w tym zgodnie ze stawką oprocentowania wynikającą z umowy kredytu; 2) zgodnie z § 2 ust. 1 umowy kredytu hipotecznego (...) z oprocentowaniem zmiennym z dnia(...). nr (...) kwota udzielona kredytu wynosi 138.690,25 zł.

Powódka wskazała, że łączyła ją z pozwanym umowa kredytu hipotecznego z oprocentowaniem zmiennym z dnia (...), na mocy której Bank udzielił jej kredytu w wysokości 71.181,61 franków szwajcarskich. Kwota kredytu została

wypłacona jej w złotych polskich w łącznej kwocie 138.690,25 zł. Powódka co do roszczenia głównego podnosiła zarzut nieważności umowy wskazując na naruszenie przez pozwanego zasady walutowości. Ponadto podawała, że przyczynę nieważności umowy stanowi również powstanie braku (luki) w umowie, jako konsekwencji uznania wskazanych przez nią postanowień umownych za niedozwolone. Zdaniem powódki po wyłączeniu z umowy klauzul abuzywnych, umowa w ogóle nie może być wykonywana. Natomiast co do roszczenia ewentualnego powódka wskazała, że z uwagi na abuzywny charakter postanowień umowy, umowa winna być wykonywana z ich pominięciem, a zatem świadczenie główne kredytobiorcy winno być uiszczone w walucie polskiej zgodnie z pozostałymi postanowieniami umowy.

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 26 lutego 2018 r., zmienionym postanowieniem z 13 marca 2018 r. XXV C 1255/17 zadał pytanie prejudycjalne, które zostało przyjęte do rozpoznania i zarejestrowane przez (...) pod sygnaturą C-260/18. Pytania te dotyczą m.in. tego czy:

- art.1 ust.2 oraz art.6 ust.1 dyrektywy 93/13EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993.95.29) pozwala na przyjęcie, że jeśli skutkiem uznania określonych postanowień umownych, określających sposób spełnienia świadczenia przez strony (jego wysokość), za nieuczciwe warunki umowne miałyby być niekorzystne dla konsumenta powodując upadek całej umowy, to czy możliwe jest wypełnienie luk w umowie nie w oparciu o przepis dyspozytywny stanowiący jednoznaczne zastąpienie nieuczciwego warunku, ale w oparciu o przepisy prawa krajowego, które przewidują uzupełnienie skutków czynności prawnej wyrażonych w jej treści również przez skutki wynikające z zasad słuszności (zasad współżycia społecznego) lub ustalonych zwyczajów ?;
- ewentualna ocena skutków upadku całej umowy dla konsumenta powinna następować przy uwzględnieniu okoliczności istniejących w chwili jej zawarcia, czy też w chwili zaistnienia sporu pomiędzy stronami odnośnie skuteczności danej klauzuli (powołania się przez konsumenta na jej abuzywność) i jakie ma znaczenie stanowisko wyrażane w toku takiego sporu przez konsumenta ?;
- możliwe jest utrzymanie w mocy postanowień stanowiących w myśl norm dyrektywy 93/13EWG nieuczciwe warunki umowne jeśli przyjęcie takiego rozwiązania byłoby w chwili rozstrzygnięcia sporu obiektywnie korzystne dla konsumenta ?.

W ocenie Sądu Okręgowego udzielenie odpowiedzi na te pytania ma kluczowe znaczenie w rozpoznawanej sprawie, bowiem (...), odpowiadając na zadane pytania prejudycjalne wskaże, czy w przypadku, gdyby ustalenie klauzul abuzywnych miałyby doprowadzić do niekorzystnego dla powódki (konsumenta) upadku całej umowy, możliwe byłoby wypełnienie luk w umowie nie w oparciu o przepis dyspozytywny stanowiący jednoznaczne zastąpienie nieuczciwego warunku, ale w oparciu o przepisy prawa krajowego, które przewidują uzupełnienie skutków czynności prawnej wyrażonych w jej treści również przez skutki wynikające z zasad słuszności (zasad współżycia społecznego), a także które okoliczności powinny być brane pod uwagę przy ewentualnej ocenie skutków upadku całej umowy. Nadto wskazania przez (...), czy możliwe jest utrzymanie w mocy postanowień stanowiących w myśl norm dyrektywy 93/13EWG nieuczciwe warunki umowne jeśli przyjęcie takiego rozwiązania byłoby w chwili rozstrzygnięcia sporu obiektywnie korzystne dla konsumenta. Dalsze procedowanie w sprawie, bez uprzedniego zapoznania się ze stanowiskiem (...), w ocenie Sądu jest niemożliwe.

Zażalenie na to postanowienie złożyła pozwana, zaskarżyła je w całości. Pozwana zarzucała rozstrzygnięciu rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. w zw. z art. 6 k.p.c., mające istotny wpływ na podjęte rozstrzygnięcie, polegające na błędnym zastosowaniu wskazanych przepisów poprzez przyjęcie, że:

- na obecnym etapie postępowania jego zawieszenie jest nieodzowne pomimo, że Sąd Okręgowy wydał zaskarżone postanowienie jeszcze przed doręczeniem mu odpowiedzi na pozew i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego;

- odpowiedzi udzielone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej na pytanie prejudycjalne zadane przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu o sygn. akt: XXV C 1255/17 będą miały charakter prejudykatu w niniejszym postępowaniu;
- nie zaistniały przesłanki do fakultatywnego zawieszenia postępowania na ww. podstawie prawnej, a zawieszenie postępowania pozostaje w sprzeczności z zasadą szybkości postępowania cywilnego.

Wskazując na te zarzuty pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z brzmieniem art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: (...)). Ta podstawa zawieszenia może znaleźć zastosowanie zarówno wtedy, gdy sąd zwrócił się z pytaniem prawnym do jednego z tych Trybunałów w postępowaniu, które ma być zawieszona, jak i wtedy, gdy z pytaniem takim wystąpił inny sąd. W przypadku (...) pytanie prawne może dotyczyć wykładni lub ważności prawa unijnego. Pytanie prawne może zostać postawione na każdym etapie postępowania, o ile pozwala na to zebrany w sprawie materiał dowodowy.

W ocenie Sądu odwoławczego abstrahując od celowości zawieszenia postępowania w sprawie uzasadnione okazały się twierdzenia pozwanej, że zaskarżone postanowienie zostało wydane przedwcześnie i nie jest oparte na rzetelnej analizie stanowisk stron. Sąd Okręgowy wydał bowiem to orzeczenie przed zajęciem przez stronę pozwaną stanowiska w sprawie tj. złożeniem odpowiedzi na pozew i to wyłącznie na podstawie twierdzeń pozwu. Poza tym, jak trafnie wskazała żaląca, kwestie postawione przed (...) przez Sąd Okręgowy w Warszawie tylko wówczas będą istotne z punktu widzenia przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie jeżeli Sąd I instancji wcześniej ustalił abuzywność postanowień umowy. Sąd Okręgowy tymczasem zawiesił postępowanie nie podejmując się przeprowadzenia postępowania dowodowego w najmniejszym zakresie. Wyrok (...) nie zastąpi bowiem Sądu I instancji w ustaleniu stanu faktycznego w następstwie przeprowadzenia dowodów wnioskowanych przez strony. W związku z tym Sąd I instancji powinien w pierwszej kolejności przeprowadzić w sprawie postępowanie dowodowe i może to czynić bez uszczerbku dla znaczenia, jakie w jego przekonaniu mają mieć pytania prejudycjalne skierowane do (...). Tym bardziej, że wynik postępowania dowodowego może doprowadzić Sąd Okręgowy do konstatacji, że ze względu na brak abuzywności postanowień umowy zawartej z powódką odpowiedzi (...) na kwestie postawione przez Sąd Okręgowy w Warszawie nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy a więc nie pozostają w tzw. związku funkcjonalnym z rozstrzygnięciem.

Jakkolwiek zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. ma charakter fakultatywny i pozostawione jest uznaniu sądu, to jednak przesłanki dopuszczalności zawieszenia postępowania na tej podstawie nie dają sądowi dowolności i nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej. Wydanie postanowienia o zawieszeniu powinno nastąpić tylko wówczas, gdy przemawiają za tym względy celowości. W tej perspektywie Sądy winny ostrożnie podchodzić do zawieszania postępowania, w szczególności, gdy z pytaniem prejudycjalnym wystąpił inny sąd, albowiem zbieżność kwestii prawnych, o które chodzi w postępowaniu toczącym się przed (...) powstałych przez sądem krajowym, może być pozorna i wymagać pogłębionej i niełatwej analizy, uwzględniającej aspekty porównawcze. Wielomiesięczne wyczekiwanie na rozstrzygnięcie (...) może i powinno być przez Sąd I instancji użytecznie wypełnione prowadzeniem postępowania dowodowego.

W związku z tym na obecnym etapie postępowania brak jest podstaw do przyjęcia, że dalsze procedowanie w sprawie, bez uprzedniego zapoznania się ze stanowiskiem (...), jest niemożliwe. Nic nie stoi bowiem na przeszkodzie prowadzeniu przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego.

Wobec tego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do dalszego prowadzenia.

Karol Ratajczak Elżbieta Fijałkowska Marek Górecki